

Marks kommun

markskommun@mark.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn i Ängskolan
i Marks kommun

Tillsyn i Ängskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Marks kommun under våren 2016. Ängskolan besöktes av Skolinspektionen den 1-2 mars och den 4 mars 2016.

Måluppfyllelse och resultat

Enligt Skolverkets statistik för elever i årskurs 9, vårterminen 2015, var skolans genomsnittliga meritvärde 222 poäng (17 ämnen), vilket kan jämföras med riket i helhet där det genomsnittliga meritvärdet var 225 poäng (17 ämnen). Andelen elever i årskurs 9 vid Ängskolan som uppnått kunskapskraven i alla ämnen var samma läsår 72 procent. Motsvarande siffra för riket var 77 procent. Statistiken visar vidare att var femte elev (20 procent) i årskurs 9 vid Ängskolan inte nådde kunskapskraven i minst två ämnen. Motsvarande siffra för riket är 16 procent. 85 procent av eleverna vid Ängskolan som slutade årskurs 9 vårterminen 2015 var behöriga till yrkesprogram på gymnasieskolan och 86 procent till högskoleförberedande program, vilket är i nivå med riket som helhet. Enligt Skolverkets statistik har meritvärdet vid Ängskolan varit 204 poäng (16 ämnen) åren 2012-2014, vilket är lägre än riksgenomsnittet.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande	2016-11-11
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2016-11-11
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2016-11-11
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2016-11-11
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2016-11-11

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i verksamheten vid Ängskolan som gör att alla elever inte får den utbildning de har rätt till. Rektorn och huvudmannen måste därför vidta åtgärder för att säkerställa att alla elever ges en god utbildning i en trygg miljö.

Mer än var fjärde elev avslutar sin grundskoletid vid Ängskolan utan att nå kunskapskraven i alla ämnen. Tillsynen visar att det finns elever vid skolenheten vars eventuella stödbehov inte har utretts. Likaså framgår av tillsynen att det finns elever som inte får det särskilda stöd de är i behov av. Skolenhetens tillförordnade rektor har under sin tid vid skolan påbörjat ett utvecklingsarbete kring arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Skolinspektionen vill poängtera vikten av att detta arbete nu fortsätter. Det finns även brister i skolans arbete med att individanpassa undervisningen. Vilka av lärarna eleverna möter i sin skolgång påverkar om de får en undervisning som är anpassad utifrån deras behov.

Beslut

2016-06-22

4 (27)

Dnr 43 - 2015:9261

För att komma tillrätta med bristerna måste Ängskolan bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete. Utan en tydlig uppföljning och analys av exempelvis kunskapsresultaten saknar skolenheten och huvudmannen ett viktigt underlag för att fatta beslut om nödvändiga åtgärder i syfte att utveckla verksamheten. Vid tillsynen saknas ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete vid Ängskolan. Ett systematiskt kvalitetsarbete ska även omfatta skolenhetens arbete att skapa en trygg miljö för alla elever. Tillsynen visar att det vid Ängskolan inte bedrivs något gemensamt målinriktat arbete för att förhindra kränkande behandling av elever och att skolan inte är en trygg miljö för alla elever.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Marks kommun att senast den 28 oktober 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Marks kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Lärarna ska i undervisningen ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att alla lärare inte tar tillräcklig hänsyn till elevernas enskilda behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande i sin undervisning. Det framkommer att lärarna arbetar olika med individanpassning. Det finns exempel där individanpassning sker men det finns också exempel på

undervisning där nivån enbart utgår ifrån att eleverna ska klara betyget E oavsett elevernas utgångspunkt. Det finns exempel på elever som når kunskapskraven för betyget E och som skulle behöva stöd och stimulans för att nå så långt som möjligt i sin utveckling och som inte får det stöd eller den stimulans de har rätt till. Detta strider mot författningarna.

Skollagen anger att det i utbildningen ska tas hänsyn till elevers olika behov. Elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Vidare anger skollagen att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Enligt läroplanen ska läraren ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Elever säger vid intervju att de uppfattar det som att alla elever arbetar med samma sak i det flesta ämnena, att läraren kör sin planering och den får passa till alla oavsett elevernas tidigare kunskaper. En elev tar som exempel att det kanske är 20 elever som klarar uppgifterna själva och fem som behöver mer tid på sig. Då upplever eleven att läraren lägger all tid på dem som behöver mest hjälp.

Elever ger exempel på att det finns lektioner där de arbetar med uppgifter på "E-nivå" (motsvarar kunskapskraven för betyget E), där de elever som blir färdiga med uppgifterna får gå ifrån klassrummet om de vill. "Läraren är nöjd om vi klarar det (E-uppgiften) så då får vi välja själva om vi vill vara kvar", säger en elev. På Skolinspektionens fråga om lärarna utmanar eleverna och ger dem uppgifter för att de ska nå längre i sin utveckling, svarar elever att man får gå till läxhjälpen som finns vissa eftermiddagar efter lektionstid om man vill nå ytterligare en nivå. I ämnet engelska får eleverna bara arbeta med flera uppgifter av samma slag när de är klara med en uppgift, beskriver några elever. Detta gör att de inte utvecklas, säger eleverna. Enligt eleverna får de inte några utmaningar i engelska även om de frågar. Eleverna ger dock även exempel på att det i ämnet matematik finns möjlighet att få utmaningar. Någon elev beskriver också att lärare i de samhällsorienterande ämnena varierar undervisningen och hjälper eleverna med individualisering.

Vid intervju säger någon lärare att elevunderlaget inte är homogent och att det är svårt lägga undervisningen på rätt nivå för alla elever. Lärarna säger att de för diskussioner med varandra om arbetet med anpassning av undervisningen utifrån elevernas behov. Lärarna säger vidare att de har färre resurser till sitt

förfogande i undervisningen i jämförelse med tidigare. Då hade lärarna fler specialpedagoger och de kunde ibland göra tredelning av klasserna med två lärare och en specialpedagog eller speciallärare, vilket enligt lärarna underlättade arbetet med individanpassning. Några av lärarna berättar att de exempelvis har bra läromedel som hjälpmedel för att individanpassa undervisningen och beskriver att undervisningen också anpassas. Andra berättar att de, i undervisningen utgår från en nivå där alla elever har möjlighet att uppnå betyget E. Någon lärare uttrycker att en del elever då riskerar att bli understimulerade. En lärare beskriver att det inte har funnits eller finns en gemensam tydlig strategi för att arbeta med elever som behöver hjälp, exempelvis med att lyfta de elever som lätt når minst E. Det är beroende på arbetslagen och den enskilde läraren, säger läraren. Det saknas i flera ämnen ett arbete kring detta säger läraren som anser att det behövs en dialog om elevernas motivation. Många elever är nöjda med en medelnivå, så det är ett utvecklingsområde att motivera eleverna säger läraren.

Rektorn säger vid intervju att det varierar mellan lärarna beträffande hur väl individanpassningen fungerar och uttrycker att det finns exempel där individanpassningen fungerar och exempel på att det fungerar sämre. Rektorn bekräftar bilden som elever gett av att vissa lärare endast lägger sig på "E-nivå" (kunskapskraven för betyget E) i sin undervisning.

Motivering till föreläggande som ingripande

Mark kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Marks kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avögöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom

regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Marks kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5a § skollagen)
- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna. Bristerna kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Ansvariga på skolan ska ge eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.
- Rektorn ska se till att en elev som är i behov av särskilt stöd ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Rektorn ska säkerställa att placering i särskild undervisningsgrupp sker i enlighet med författningarna.

- Rektorn ska se till att åtgärdsprogram upprättas för en elev som ges särskilt stöd.
- När det gäller särskilt stöd ska rektorn se till att insatta åtgärder följs upp och utvärderas.

*Motivering till bedömning av brist**Arbetet med extra anpassningar*

Skolinspektionens tillsyn visar att det finns elever som inte når kunskapskraven i ett eller flera ämnen, och att dessa elever inte ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Trots att ett arbete vid Ängskolan har påbörjats i syfte att säkerställa att alla elever ges stöd i form av extra anpassningar, är detta arbete för närvarande under uppbyggnad, och har därför inte fått fullt genomslag i hela verksamheten. Skolinspektionen har med utgångspunkt i skolenhetens betygskataloger genomfört dokumentstudier kring ett urval av elever som har betyget F i ett eller flera ämnen. För de elever som saknar åtgärdsprogram har Skolinspektionen begärt och tagit del av skolenhetens kartläggning av vilka extra anpassningar eleverna ges och i vilka ämnen detta sker. Dokumentstudierna och intervju med rektorn visar att det för flera av eleverna saknas extra anpassningar i ett eller flera ämnen, trots att vissa elever fått betyget F i ett ämne, i vissa fall över tid vid flera betygsättningstillfällen. Detta strider mot författningarna.

Skollagen anger att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Enligt rektorn, lärare och elevhälsan har under vårterminen 2016 ett arbete påbörjats med att kartlägga vilka extra anpassningar som respektive elev ges inom ramen för den ordinarie undervisningen. Alla lärare vid skolenheten har fått i uppdrag att dokumentera på klasslistor, i vilka ämnen eleverna får extra anpassningar och vilka anpassningar som görs. Rektorn säger att det varierar mellan lärarna om och hur de arbetat med extra anpassningar i sin undervisning. Enligt rektorn är denna kartläggning en hjälp för lärarna att få en överblick och en början till en likvärdig bas att utgå ifrån i arbetet. En regelbunden uppföljning av de extra anpassningarna ska enligt rektorn göras. Vid tillsynsbesöket har det ännu inte gjorts, men det ska enligt rektorn ske inom kort.

Enligt lärare har det varit en brist att det saknats ett gemensamt grepp om arbetet med extra anpassningar vid Ängskolan. Detta sammanhänger, säger

lärarna med att det varit flera byten på ledningssidan på kort tid. Enligt flera lärare har nuvarande rektorn särskilt arbetat med att förtydliga rutiner för extra anpassningar och särskilt stöd. Lärarna berättar att de ska utvärdera de extra anpassningarna efter 4 – 8 veckor och att arbetslagstider ska vara öronmärkta till det. Flera lärare säger vid intervju att de vid tiden för tillsynen gjort en kartläggning av vilka extra anpassningar elever har, men att de ännu inte kommit till tiden för uppföljning av dem.

Skolinspektionen genomförde vid tillsynen dokumentstudier med utgångspunkt i skolans betygskatalog. Av dokumentstudierna framgår att det finns flera elever som har betyget F i ett eller flera ämnen och att några elever har fått betyget F i ett och samma ämne flera terminer i rad. Skolinspektionen har tillsammans med rektorn gått igenom den sammanställning som gjorts på skolenheten beträffande vilka extra anpassningar elever ges, där det även framgår i vilka ämnen dessa extra anpassningar ges. Skolinspektionen och rektorn konstaterar att det finns exempel på elever som enligt betygskatalogen har F i betyg i ett eller flera ämnen utan att eleven enligt skolenhetens sammanställning ges extra anpassningar i undervisningen i berörda ämnen.

Elevers behov av särskilt stöd ska utredas skyndsamt

Skolinspektionen bedömer att elevers behov av särskilt stöd inte alltid skyndsamt utreds. Då rutinen kring arbetet med extra anpassningar varit otydlig och det ännu saknas uppföljningar av vilken effekt de extra anpassningarna haft för elevernas utveckling har rektorn inte heller tagit ställning till om elevers behov av särskilt stöd ska utredas eller ej. Dokumentstudier visar att det finns flera exempel på elever som inte har nått kunskapskraven och vars eventuella stödbehov inte utretts. Eftersom lärarna inte anmält att eleverna inte når kunskapskraven har dessa elever inte heller diskuterats i elevhälsan. Rektor har följaktligen inte säkerställt att dessa elevers eventuella behov av särskilt stöd skyndsamt utretts. Detta strider mot författningarna.

Skollagen anger att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.

Vid intervju säger rektorn att det saknats tydliga rutiner för arbetet med att utreda elevers behov av särskilt stöd och upprätta åtgärdsprogram. Rektorn säger att den kartläggning som görs vid skolenheten kring arbetet med extra anpassningar kan bli en utgångspunkt i detta arbete. Rektorn säger att när de kommer igång med uppföljning av de extra anpassningarna, då kan de avgöra vilka elever som behöver utredas vidare och på så sätt påbörja det arbetet. Enligt rektorn har inte många åtgärdsprogram skrivits vid skolan och rektorn säger att det finns ett behov av att fler upprättas. Rektorn säger att hon hoppas att arbetet kring särskilt stöd är bättre i praktiken än i teorin, och återkommer till att det dock saknas vissa rutiner för arbetet.

Enligt elevhälsan finns det en pågående process där de tillsammans med lärarna tittar på arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd vid skolan. Elevhälsan säger att de har diskussioner med lärarna om att lärarna ska anmäla till elevhälsan om de extra anpassningar som görs inte ger resultat. Enligt elevhälsan har det varit olika hur detta har hanterats och enligt elevhälsan har inte alla lärare anmält till dem om elever riskerar att inte nå kunskapskraven. Den tänkta gången är enligt elevhälsan att lärare/klassföreståndare anmäler elevärenden till elevhälsan, att rektorn fördelar uppgifter så att någon i elevhälsan blir ansvarig för ärendet. Därefter ska en utredning av elevens eventuella behov av särskilt stöd göras och beslut om vidare åtgärder fattas. Lärarna säger vid intervju att den kartläggning av extra anpassningar som nu gjorts har väckt frågor om gränsdragningar mellan extra anpassningar och särskilt stöd. Vidare säger lärare att de upplever att riktlinjer för arbetet med åtgärdsprogram hela tiden ändrats och att det upplevs som svårt att veta vad som gäller och att de tycker det saknas ett samlat grepp från elevhälsans sida kring detta.

Skolinspektionens dokumentstudier visar att det finns elever som inte fått sitt eventuella stödbehov utrett vid Ängskolan, trots att de inte uppnår kunskapskraven i alla ämnen och att det varit så över tid. Exempelvis finns det i elevakten för flera elever dokumentation från elevernas tidigare skolgång vid andra skolenheter som sträcker sig flera år tillbaka. Där framgår att eleverna bedömts vara i behov av särskilt stöd och för flera elever finns det åtgärdsprogram som avslutats i samband med att eleverna slutat i årskurs 6. För flera av dessa elever, som gått drygt en termin eller ibland flera terminer vid Ängskolan, saknas dokumentation som visar om elevernas eventuella stödbehov utretts. Detta trots att eleverna enligt Ängskolans betygskatalog har betyget F i flera ämnen. Några elever har haft betyget F i ett eller flera ämnen i flera terminer. Dokumentstudier visar att flera av dessa elevers eventuella stödbehov inte utretts. Flera av eleverna har följaktligen heller inget

åtgärdsprogram som visar hur skolan arbetar för att hjälpa eleven att nå kunskapskraven.

Åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd

Skolinspektionens bedömer att alla elever i behov av särskilt stöd inte ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs. Vidare framgår av tillsynen att ansvariga vid Ängskolan inte upprättar åtgärdsprogram för alla elever i behov av särskilt stöd. Intervjuerna visar att det särskilda stöd som kan ges elever i årskurs 7 och 8 är begränsat till läxhjälp och insatser från enskilda lärare och att det sällan upprättas något åtgärdsprogram för elever i dessa årskurser. Detta beror enligt intervjuade grupper framförallt på att skolenhetens resurser koncentrerats till eleverna i den särskilda undervisningsgruppen och elever i årskurs 9. Att särskilt stöd inte ges sammanhänger också med att elevers eventuella stödbehov inte alltid utreds, trots att de kan ha behov av detta. Skolinspektionens tillsyn visar att de brister som finns i Ängskolans arbete med extra anpassningar och utredningar av elevers eventuella behov av särskilt stöd också påverkar skolenhetens arbete med att upprätta åtgärdsprogram och erbjuda det stöd som eleverna har behov av.

Skollagen anger att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Vidare anger skollagen att det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Läroplanen anger att rektorn har ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.

Lärare säger vid intervju att det finns åtgärdsprogram för elever i årskurs 9 som ges särskilt stöd, men inte alltid för elever i årskurserna 7 och 8, trots att det finns elever i dessa årskurser som har behov av särskilt stöd. Lärarna säger att eleverna i årskurs 7 och 8, precis som andra elever på skolan kan gå till så kallad läxhjälp, "matematikverkstad" och lästimme. Lärarna säger att de känner en frustration över att de inte har tid att erbjuda eleverna extra hjälp och särskilt stöd och att detta återspeglas i elevernas kunskapsresultat. Enligt elevhälsans specialpedagog får eleverna i årskurs 7 och 8 ofta vänta tills de går i

årskurs 9 innan det särskilda stödet sätts in. Enligt elevhälsan ges nästan allt särskilt stöd till elever i den lilla gruppen (elever i särskild undervisningsgrupp) och nästan inget till övriga elever, förutom några assistenter och "gråzon". Vid Ängskolan finns något som kallas "gråzon", vilket enligt lärare innebär att elever i årskurs 9 vid något tillfälle varje vecka kan gå till ett par lärare som ska ge eleverna stöd att nå kunskapskraven. Enligt lärarna är det primärt elever i årskurs 9 som har betyget F, i ämnena svenska, engelska och matematik som får gå till "gråzon", men även de som vill gå teoretiska program på gymnasiet och behöver fler betyg är välkomna. Några lärare säger att elever som går till "gråzon" har åtgärdsprogram, andra lärare säger att det är oklart om eleverna har det. Elevhälsans specialpedagog säger att eleverna i "gråzon" inte har några åtgärdsprogram. Lärare säger att det pågår tankar på hur "gråzon" ska utvecklas till att även omfatta elever i årskurserna 7 och 8, men att de inte kommit igång med det ännu. Vid intervjuer säger lärare och elevhälsan att de elever som går i årskurserna 7 och 8 och är i behov av särskilt stöd, är beroende av att lärare sitter med dem och ger dem stöd utanför den ordinarie undervisningen och att detta inte är något som dokumenteras i form av exempelvis åtgärdsprogram.

Rektorn säger vid intervju att skolan behöver förbättra sitt arbete kring flera elever i behov av särskilt stöd och beskriver att ett arbete påbörjats. Enligt rektorn är läxhjälp ett exempel på särskilt stöd som kan ges till elever i årskurserna 7 och 8. Vidare säger rektorn att lärare kan sitta med elever på sina håltimmar, men att det arbetet inte är dokumenterat.

Elever med placering i särskild undervisningsgrupp

Skolinspektionens bedömer att rektorn inte säkerställt att placering i särskild undervisningsgrupp sker i enlighet med författningarna och att det finns brister i arbetet kring elever i skolans särskilda undervisningsgrupp, benämnd "lilla gruppen". Det finns elever som fått sin undervisning i särskild undervisningsgrupp i flera terminer utan att ett formellt beslut varit fattat. Vid tillsynen har ingen av eleverna med placering i särskild undervisningsgrupp någon undervisning i sin ordinarie klass och det pågår inget aktivt arbete för att eleverna gradvis ska återgå till sina ordinarie klasser. Det är inte alltid elevernas behov som avgör att eleverna inte får delar av undervisningen i sin ordinarie klass, istället är det schematekniska frågor som ligger till grund för detta. Många av eleverna har varit placerade i särskild undervisningsgrupp under flera terminer och i flera fall under hela den tid de gått på skolenheten. Det pågår vid skolenheten ett arbete med att gå igenom de underlag som legat till grund för elevernas placering i särskild undervisningsgrupp då de enligt elevhälsan i vissa fall upplevs som bristfälliga.

Enligt skollagen (3. Kap 7 §) får särskilt stöd ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning. I Skollagen (3 kap. 11 §) framgår att om det finns särskilda skäl, får ett beslut om åtgärdsprogram innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till.

I Skolverkets allmänna råd om Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram framgår att rektorn ska se till att ett beslut om särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning eller anpassad studiegång inte omfattar fler ämnen eller längre tidsperiod än nödvändigt (s. 34). Inom de obligatoriska skolformerna kan en elev under en tid få sitt behov av särskilt stöd tillgodosett genom enskild undervisning eller undervisning i en särskild undervisningsgrupp. Det är dock viktigt att skolan först prövar alternativet att låta eleven gå kvar i den ordinarie gruppen med särskilt stöd, om detta bedöms fungera för eleven. I de fall som en elev är i behov av särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning eller anpassad studiegång är det viktigt att alltid utgå från elevens behov vad gäller ämnen, omfattning och tidsperiod. I dessa fall är det inte tillräckligt att enbart ange beteckningen särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning eller anpassad studiegång som en åtgärd, utan skolan behöver även specificera vilka åtgärder man avser att arbeta med i olika lärmiljöer inom verksamheten. Det är alltid nödvändigt att involvera elevhälsan i det här arbetet. Det är rektorn som beslutar om placering i särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning eller anpassad studiegång. Dessa beslut kan rektorn inte delegera till någon annan i personalen. Rektorn har också ett ansvar för att sådana åtgärder kontinuerligt följs upp och utvärderas, och det är viktigt att skolan strävar efter att eleven ska återgå till den ordinarie gruppen eller läsa efter den ordinarie timplanen när det är möjligt (s. 39-40).

Vid Ängskolan finns 19 elever med beslut om placering i särskild undervisningsgrupp. Eleverna har en ordinarie klasstillhörighet och är fördelade på årskurserna 7, 8 och 9. Eleverna är organisatoriskt uppdelade i två mindre grupper som har egna klassrum. Dokumentstudier och intervjuer med elever i särskild undervisningsgrupp visar att många av eleverna börjat sin skolgång vid Ängskolan direkt i den särskilda undervisningsgruppen. Enligt flera av eleverna ser de "Lilla gruppen" som sin klass. Såväl elever i den särskilda undervisningsgruppen som lärare, elevhälsans representanter och rektorn säger vid intervju att ingen av eleverna vid tillsynstillfället har några lektioner i sin ordinarie klass. Enligt elevhälsans personal har det varit så länge.

Elevhälsan säger att det schematekniskt inte är möjligt att eleverna följer ordinarie klass i vissa ämnen eftersom eleverna har klasstillhörighet i olika klasser. Detta följer inte skollagens intentioner, säger representanterna för elevhälsan som också uppger att de tror att det finns elever som skulle klara att få delar av sin undervisning i ordinarie klass. Representanter för elevhälsan säger att det blir en social stigmatisering med lilla gruppen. Enligt rektorn får personal i den lilla gruppen handledning från olika håll, exempelvis har Specialpedagogiska myndigheten (SPSM) och en språkstörningskonsult varit inblandade. För övriga lärare - de som undervisar i de ordinarie klasserna - finns det dock enligt rektorn inget pågående arbete i syfte att underlätta elevernas återgång till ordinarie klass. Rektorn säger att det är tänkt att det ska finnas en assistent som följer med eleverna ut i klass så småningom och att eleverna ska placeras i samma ordinarie klass. Enligt rektorn är organisationen nu ett hinder för att eleverna ska kunna gå till ordinarie klass.

Enligt elevhälsans personal är det underlag som legat till grund för placering i särskild undervisningsgrupp bristfälligt för vissa elever. Vidare säger representanter för elevhälsan att nuvarande rektorn försöker rätta till detta. Elevhälsans specialpedagog genomför nu utredningar i efterhand eftersom det enligt specialpedagogen saknas kartläggningar som specificerar individens behov, men som trots det legat till grund för placering i särskild undervisningsgrupp.

Skolinspektionen har genomfört dokumentstudier kring ett urval av elever som är placerade i särskild undervisningsgrupp. Det finns elever som placerats i särskild undervisningsgrupp efter exempelvis en termin vid skolan. För eleverna finns det dokumentation från deras tidigare skolenhet där det framgår att det vid tidigare skolenheten fanns upprättade åtgärdsprogram och att eleverna gavs särskilt stöd. Det finns ingen dokumentation som visar hur Ängskolan arbetat för att möta elevernas behov från det att de börjat vid skolan och heller ingen dokumentation som visar att de getts särskilt stöd innan det fattades ett beslut om att placera eleven i särskild undervisningsgrupp.

Vidare framgår av dokumentstudier att det finns elever som fått sin skolgång i särskild undervisningsgrupp sedan hösten 2013, men att det är först i december 2015 som ett beslut om placering i särskild undervisningsgrupp fattats. Det finns elever med åtgärdsprogram som är upprättade 2013 och som enligt dokumentationen följts upp regelbundet under elevernas skoltid. Det framgår att dessa uppföljningar har inneburit att nya kortsiktiga mål satts, exempel på sådana mål är att eleverna ska göra kompletteringar i vissa ämnen och exempelvis lämna in olika arbeten. Det framgår inte av dokumentationen att några nya utredningar av elevernas behov av särskilt stöd har gjorts sedan

åtgärdsprogrammen upprättades 2013, detta trots att eleverna inte når kunskapskraven i alla ämnen. Det finns exempel på åtgärdsprogram (upprättat hösten 2015) där det framgår att åtgärdsprogrammet kommer att följas upp och utvärderas. Tiden för utvärdering är satt till vårterminen 2018, den termin då elevens grundskoletid avslutas.

Motivering till föreläggande som ingripande

Marks kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Marks kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Marks kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet.
- Rektorn ska se till att det vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att skolmiljön inte präglas av trygghet för alla elever. Det inte bedrivs inte heller ett målinriktat arbete för att motverka

kränkande behandling av elever vid Ängskolan. Eleverna ger en rad exempel på händelser som skulle kunna betraktas som kränkande behandling. De ger även exempel på i vilka situationer de känner sig utsatta och när det sker kränkningar. Trots detta bedrivs inte något systematiskt arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever, utifrån en kartläggning av de behov som finns på skolan. De insatser som görs sker främst som ett svar på problem som redan uppstått. Det finns inte heller någon aktuell kartläggning av behoven på skolan som ligger till grund för skolenhetens plan mot kränkande behandling. Planen, som uppdaterats i år, har dessförinnan inte uppdaterats på flera år vilket enligt Skolinspektionen kan vara en av orsakerna till att skolenheten brister i sitt arbete med att förebygga och förhindra kränkande behandling. Lärarnas osäkerhet kring när de ska rapportera fall av kränkande behandling till rektorn och elevers berättelse om rädsla för att berätta för vuxna vad som händer kan enligt Skolinspektionens bedömning också leda till att kränkande behandling inte rapporteras och utreds.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling och att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är enligt skollagen skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Vid intervju säger elever att det förekommer ironiska kommentarer mellan elever, främst från lite äldre elever gentemot yngre elever. Ett exempel på detta beskrivs av en elev: "De säger först att någon är fin, med ironisk underton, sedan säger de äldre eleverna att den yngre eleven är ful". Vid en intervju framkommer att detta har gjort att det finns elever i årskurs 7 som inte vill gå till en lektion där de äldre eleverna ibland finns med. Vid intervju framkommer också att eleverna tycker att det finns elever vid skolan som är elaka mot elever kopplat till hur personer klär sig. Vidare framkommer vid intervju att elever upplever att det finns olika grupperingar vid skolan, i vissa fall beroende på bostadsort och i andra fall beroende på etnicitet. Det finns, enligt eleverna

också elever som går en omväg om de ser vissa andra elever i korridoren, för att undvika att få kommentarer om sitt utseende. Några elever säger att ord med koppling till sexuell läggning har blivit skällsord, att nedsättande ord som hora förekommer ofta, men inte så tydligt när vuxna är i närheten. Enligt elever är sådana uttryck ett vardagligt inslag i deras skoldag.

Skolinspektionen beskriver vid intervju med flera elevgrupper att det finns ett tydligt krav på alla vuxna som arbetar i en skola att säkerställa en trygg miljö där kränkningar inte får förekomma. Enligt eleverna är detta inga frågor som brukar diskuteras i klasserna. Enligt eleverna har de ibland diskussioner när det har hänt någonting, men enligt eleverna tar inte lärarna upp dessa frågor utan att det först hänt något. Enligt eleverna har de heller inte varit med i någon diskussion kring huruvida det finns platser vid skolan där de tror att elever kan känna sig otrygga, eller svarat på någon enkät med motsvarande frågor. De lite äldre eleverna säger att de inte varit med och gjort några enkäter om hur de upplever att de har det på skolan på ett par år.

Lärare beskriver att det för några år sedan gjordes kartläggningar som gäller trygghet och likabehandling, men att inte finns något sådant övergripande arbete för närvarande. "Vi släcker bränder bra men vi gör ingen systematisk kartläggning", säger lärare och beskriver hur lärarna agerar när något händer men att de inte kartlagt behoven av förebyggande insatser för att förhindra kränkande behandling. Enligt representanter för elevhälsan finns det rastvakter i kapprummet som en del av det förebyggande arbetet. Dock framkommer att även elevhälsan anser att det har varit brister i det systematiska arbetet det senaste året. Elevhälsan säger sig inte känna till att det bedrivs något gemensamt förebyggande arbete vid skolan. Enligt lärare förekommer det styrda diskussioner på så kallat Forum (elever från olika klasser blandas vid några tillfällen per termin) som gäller värdegrund. Forumsansvariga tar fram ram och frågor om vad som ska diskuteras i detalj. Enligt elevhälsan tas det upp frågor om värdegrund på Forumtid när det händer någonting på skolan.

Enligt rektorn finns ingen aktuell kartläggning av vilka behov av åtgärder skolenheten har i det förebyggande arbetet. Rektor säger att frågor kan tas upp på forumtid, men inte i övrigt på en övergripande nivå. Dock tycker rektorn att lärarna tar tag i saker när det inträffar incidenter och att Forumdelen till viss del är förebyggande.

Enligt lärare har rektorn uppdaterat skolans likabehandlingsplan under läsåret (tillika årlig plan mot kränkande behandling), vilket tidigare inte hade gjorts på flera år. Detta bekräftas av rektorn. Dock framkommer (se ovan) att det inte

gjorts någon kartläggning av behoven av förebyggande insatser som legat till grund för nuvarande årliga plan.

Enligt lärare finns det en modell för incidentrapportering till rektorn, men att det är oklart för lärarna när det ska skrivas en sådan. Någon lärare väljer att ta upp frågan direkt med eleverna när det händer något och rapporterar inte alltid vidare till rektorn. "Jag anmäler när det blir "krig", säger en lärare. Elever berättar vid intervju att lärarna säger till dem att gå till lärare och säga vad som har hänt om de upplever att de själva eller någon annan är utsatt. Några av eleverna säger dock att de drar sig för att säga till lärare, detta för att de är rädda för att bli utsatta om det kommer fram vem som sagt till.

Enligt rektorn vid Ängskolan deltar elevhälsans personal i arbetslagen och genom dem säger sig rektor få signaler om vad som sker vid skolenheten. Någon rapportering av kränkande behandling vidare till huvudmannen har rektor inte gjort.

Motivering till föreläggande som ingripande

Mark kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Marks kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Marks kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Lärarna vid skolenheten ska samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen.
- Rektorn ska se till att elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering till bedömning av brist

Lärarna samverkar inte i tillräcklig utsträckning

Skolinspektionen bedömer att lärarna vid Ängskolan inte samverkar med varandra i tillräcklig utsträckning i arbetet med att nå utbildningsmålen. Det framgår av intervjuerna att lärarna på skolan samverkar inom ämnen i ämneslag i sin planering av undervisningen. Det är dock inte tillräckligt. Samverkan måste även ske mellan lärare som undervisar i olika ämnen för att möjliggöra för eleverna att få arbeta ämnesövergripande.

Enligt läroplanen ska läraren samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen och organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande.

Som en del av tillsynen har Skolinspektionen inför besöket vid Ängskolan genomfört enkäter (Skolenkäten). Ett av områdena i personalenkäten handlar om samverkan av undervisningen. Personalen har där skattat sitt eget arbete. Till påståendet "På den här skolan har vi ämnesöverskridande arbeten (till exempel temaarbeten)", valde 61 procent av lärarna som svarade på enkäten alternativet "Stämmer ganska dåligt". En hög andel i jämförelse med lärare på andra skolor i Sverige som svarat på samma enkät, där 26 procent valde samma svarsalternativ. Däremot valde 55 procent av lärarna vid Ängskolan svarsalternativet "Stämmer ganska bra" till påståendet "Jag samverkar med mina kollegor när jag planerar undervisningen".

Vid intervjuer säger någon lärare att möjligheten att samverka med sina kollegor bland annat är en resursfråga, att det finns en början till samordning mellan lärarna, men att lärarna inte har den tiden de behöver för att hinna

träffas. Lärare säger att de exempelvis påbörjat ett samordningsark som ska visa hur olika ämnen knyter an till varandra. Det har funnits visst sådant arbete vid skolan tidigare, men det finns inte kvar längre. Vidare säger lärare att det saknas övergripande pedagogiska diskussioner vid skolenheten. Lärarna arbetar framförallt i sina ämneslag och säger att samverkan fungerar bra inom ämnen i ämnesgruppen, men inte över ämnesgränser. Enligt rektorn varierar det i vilken utsträckning lärare samverkar med varandra. Det fungerar i vissa ämnen, men nog inte så bra vid skolenheten som helhet.

Vid intervju med elever framkommer att de inte uppfattar det som att lärarna samverkar med varandra. De säger sig inte kunna ge några exempel på att undervisningen i olika ämnen verkar samplanerad. Någon elev säger dock att det händer att eleven i ämnet svenska som andraspråk får hjälp med begrepp som finns i exempelvis ämnet samhällskunskap.

Elevhälsan arbetar inte främst förebyggande och hälsofrämjande

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan vid Ängskolan inte främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Tillsynen visar att elevhälsans personal i hög utsträckning arbetar med åtgärder kopplat till enskilda elever och inte på en övergripande nivå med främst förebyggande insatser.

Enligt skollagen ska elevhälsan främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 277) anges att elevhälsans fokus inte ska vara hälso- eller sjukvårdande insatser i snäv bemärkelse, utan förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv.

Vid intervju med representanter för elevhälsan framkommer att skolsköterskan precis i dagarna för tillsynsbesöket påbörjat sin anställning vid skolenheten. Tjänsten har dessförinnan varit vakant sedan jul 2015, men har till viss del täckts upp med resurser från den centrala elevhälsan. Enligt elevhälsans personal för de mycket diskussioner med sin chef (chefen för den centrala elevhälsan) om hur de ska arbeta främst förebyggande och hälsofrämjande. Personalen i elevhälsan säger att de har intentioner för hur de vill arbeta vid skolan men att de inte kommit någonstans i arbetet vid Ängskolan ännu. Elevhälsans personal säger att de har ambitionen att arbeta konsulterande och att de träffar arbetslagen enligt ett rullande schema, men att det är under alldeles för kort tid och att lärarna har mycket de ska hinna med på sina arbetslagsmöten. Det saknas på Ängskolan en plan för elevhälsans arbete. Enligt representanter för elevhälsan ska det finnas en sådan plan men den är inte upprättad ännu, vilket bekräftas vid intervju med rektorn. Vid tillsyn i

andra skolenheter i Marks kommun har framkommit att elevhälsoplanen är ett viktigt verktyg för att presentera elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Vid intervju uppger elevhälsans personal att de inte är delaktiga i skolenhetens arbete att skapa en trygg miljö vid skolan. Elevhälsan känner inte till hur och om ett sådant arbete bedrivs.

Enligt lärare finns det åtgärder från elevhälsans personal när det inträffar någonting, men inget arbete i förebyggande syfte. Det har enligt lärare förekommit vissa projekt kring exempelvis övervikt tidigare, men det sker inte för närvarande. Lärare säger att elevhälsans personal inte har tid till att arbeta med projekt tillsammans med lärarna.

På frågan om exempelvis specialpedagogen har något uppdrag att vara ute och observera undervisningen som en del av ett förebyggande arbete, svarar rektorn att det främst är i samband med utredningar av elevers stödbehov som det sker, inte på ett systematiskt sätt som en del i ett förebyggande arbete.

Motivering till föreläggande som ingripande

Marks kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Marks kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Marks kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska följa upp och dokumentera skolenhetens resultat i relation till de nationella målen.
- Rektorn ska se till att resultaten analyseras, att åtgärder till följd av analysen beslutas och att de beslutade åtgärderna dokumenteras.
- Rektorn ska planera för genomförandet av de beslutade utvecklingsåtgärderna och genomföra dessa. Planeringen och genomförandet av åtgärderna ska dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det inte bedrivs något systematiskt kvalitetsarbete vid Ängskolan. Vid tillsynen finns exempelvis ingen uppföljning (det vill säga insamling och sammanställning) eller analys av elevernas kunskapsresultat i årskurs 9 i samtliga ämnen på skolenhetsnivå. Det saknas också en uppföljning av resultaten av verksamhetens arbete med att skapa trygghet och studiero för alla elever. Följaktligen saknas även beslut om åtgärder för att utveckla verksamheten som tagit sin utgångspunkt i en analys av kunskapsresultaten och arbetet med att säkerställa en trygg miljö för alla elever. Utan analyser av resultaten och beslutade åtgärder för att utveckla verksamheten, saknar skolenheten och huvudmannen en viktig grund för att bedriva ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete.

Enligt skollagen ska rektorn ansvara för att det på skolenhetsnivå genomförs ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska enligt skollagen genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål för utbildningen som finns i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det

framkommer att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektor har ansvaret för skolans resultat.

Inför tillsynen har Skolinspektionen begärt dokumentation av skolenhetens kvalitetsarbete från huvudmannen. I ett av dokumenten framgår att det finns interna riktlinjer i Marks kommun för skolenheternas systematiska kvalitetsarbete. På skolenhetsnivå ska det enligt huvudmannen bland annat skrivas en verksamhetsplan, som även ska innehålla en årsplanering. Någon verksamhetsplan för Ängskolan har inte Skolinspektionen fått ta del av. Tillförordnad rektor säger vid intervju att hon inte känner till om det upprättades någon sådan inför läsåret 2015/16. Lärarna uppger att det inte upprättats någon sådan plan för läsåret. Däremot togs det för läsåret 2014/15, enligt lärare vid skolan, fram prioriterade mål. Lärare beskriver att de på grund av rektorsbyten det senaste året inte hunnit med några övergripande diskussioner om måluppfyllelsen vid skolenheten. Nu sker det informella diskussioner inom ramen för lärarlagen, berättar lärarna.

Enligt huvudmannens riktlinjer för det systematiska kvalitetsarbetet nämns likabehandlingsplan och elevhälsoplan som exempel på andra delar av det dokumenterade kvalitetsarbetet. Tillsynen visar att Ängskolans likabehandlingsplan (som även omfattar en plan mot kränkande behandling) inte systematiskt följts upp och årligen upprättats. Enligt lärare har rektorn i år uppdaterat skolans likabehandlingsplan, men detta har enligt lärare inte gjorts på omkring tre år innan dess. Representanter för elevhälsan berättar vid intervju att det inte finns någon aktuell elevhälsoplan vid Ängskolan.

Motivering till föreläggande som ingripande

Marks kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Marks kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

På Skolinspektionens vägnar

Frida Eek
Beslutsfattare

Mats Aronsson
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Ängskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Ängskolan

Ängskolan är en grundskoleenhet för elever i årskurserna 7-9. Enligt kommunens hemsida finns det 388 elever vid skolenheten. Skolan är belägen i Skene. I skolans lokaler finns ett bibliotek som också är öppet för allmänheten. Den pedagogiska personalen är indelad i tre arbetslag med var sin arbetslagsledare. Skolan leds av en tillförordnad rektor som började sin anställning i september 2015.